

SURHUIZUM, DE HERVORMDE KERK

De toren van Surhuizum is in Friesland een zeldzame verschijning vanwege zijn gemetselde spits. Wanneer deze toren precies gebouwd is, valt niet na te gaan, de monumentenlijst houdt het op het eerste kwartaal van de zestiende eeuw. Er zijn echter ook mensen, die de toren gebouwd willen zien in de dertiende eeuw, een aanmerkelijk verschil. Gezien enige romaanse details zou een datering rond 1200 tot de mogelijkheden behoren.

Opvallend aan de toren zijn de zware steunberen op de hoeken van de toren, die geleidelijk overgaan in de gemetselde spits. In de toren hangt nog een klok uit 1630, gegoten door Hans Falck van Neurenberg. De toren is in de jaren 1877 en 1895 nog al onoordeelkundig gerestaureerd, onder andere met machinale steen. Deze verminkingen zijn tijdens de laatste restauratie in de jaren 1972-1973 weer ongedaan gemaakt.

De toren is met de kerk verbonden door middel van een stenen loopbrug, geheel overdekt.

De kerk

Aan de huidige kerk zijn twee bouwfases te onderkennen: in 1617 werd het schip gebouwd, met gebruikmaking van het materiaal van de gesloopte kerk. Volgens een niet meer bestaande grafzerk zou tijdens de bouw van deze kerk de toen veertienjarige Cornelis Egberts van de ene trek balk op de andere zijn gesprongen, over de hele lengte van het schip! Van de zeventiende-eeuwse inrichting is niets bewaard. In 1734 werd het koor nieuw opgetrokken. Daarvan herinnert de toen nieuw gemaakte kooringang nog. Verder herinneren aan deze nieuwbouw nog drie bestaande gebrandschilderde ramen, in 1734 gemaakt door de Sneker glazenier Ype Staak, in opdracht van de Edel Mogende Heeren Gedeputeerde Staaten van Frieslandt en van de grietman van Achtkarspelen, Arent van Haersma en, van zijn vrouw Anskjen Doys. Uit aantekeningen die de schoolmeester van Surhuizum in 1833 maakte, blijkt dat er toen nog vijf gebrandschilderde glazen waren.

Het **interieur** is uiterst eenvoudig; de preekstoel is niet gedateerd, maar is van hetzelfde model als die te Augustinusga. Op de hoeken van de kuip getorste en omrankte pilasters en op de voorkant de wapens Van Haersma en Doys, wat er op kan wijzen dat de preekstoel ook rond 1735 gemaakt is. Het snijwerk is van zeer matige kwaliteit.

In 1778 werd de gegoten koperen lezenaar aangebracht. Deze is weer voorzien van het wapen Van Haersma.

Het meubilair maakt een negentiende-eeuwse indruk en is in een lichte houtkleur geverfd.

De westkant van de kerk wordt gevuld door een kraak met orgel, vermoedelijk aangebracht in de jaren dertig van onze eeuw; merkwaardigerwijs zijn van het orgel geen gegevens voorhanden, de monumentenlijst van 1930 vermeldt geen orgel, wat er op zou kunnen wijzen, dat dit het eerste orgel in deze kerk is. Het instrument is niet gesigneerd, en heeft de volgende dispositie:

Eén klavier, C-g^{'''}, aangehangen pedaal, en de volgende registers:

Prestant	8 vt	Octaaf	4 vt
Bourdon	16 vt	Octaaf	2 vt
Cello	8 vt	Roerfluit	8 vt
Gedakt	8 vt	Cornet	disc.
Quint	3 vt	Trompet	8 vt
Tremulant			

